44րդ ՏԱՐԻ — ԻԶՄԻՐ ՇԱԲԱԹ 24 ՄԱՐՏ 1884 — Թիւ 1278

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Հատը 3 մէթալիք Իզմիրի մէջ | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Դուրսերը 4 մէթալիք Հատը

Ց. Գ. ՍՎԱՃԵԱՆ
Համարատու—Տնօրէն

ՏԱՐԵԳԻՆ ԿԱՆԽԻԿ
ԻԶՄԻՐ . . . Օսմ. ոսկի 1
ԴՈՒՐՍԸ . . . Մէճիտիյէ 6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ . Ֆրանք 25

ՀԱՆՈՒՑԱԳԻՆ
3 գրուշ տողը ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ
2 գրուշ . . . ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60 փարա . . . ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

Գ. Գ. ՊԱԼԹԱԶԱՐԵԱՆ
Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ Տիշէճիլէր ճատտէսի Չինկըրլարա Ֆէրխանէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ չը վերաբերի, տնօրէնին կը ղրկուի։ Սէյտի խան Թիւ 1[illegible]

ԻԶՄԻՐ, ՇԱԲԱԹ, 24 ՄԱՐՏ, 5 ԱՊՐԻԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կաթողիկոսն ու Ազգին և Եկեղեցւոյ չահերը

Ամեն անոնք, զորս կաթողիկոսական խնդիրը կը շահաւորէ, դժգոհ մնացած են անշուշտ՝ թէ մինչեւ հիմայ այդ խնդրոյ էական կէտին, կամ բուն իսկ խնդրոյն վրայ պատեհ և հիմնաւոր խորհրդածութիւն մը չը տեսան մեր ազգային մամլոյ մէջ։ Ցաւ է տեսնել որ մեր մամուլն ամբողջովին ստիպմամբ կամ պարագայից բերմամբ երկրորդական կարեւորութիւն ունեցող կամ երբէք չունեցող անձանց պայքարներով զբաղեցաւ, ցորդ կը զբաղի և տակաւին պիտի զբաղի, ըստ բոլոր հաւանականութեան, մինչեւ այն օրն՝ ուր Լուսաւորչի յաջորդը վերջնապէս նըշանակուի։ Սոսդն այն է սակայն, որ [illegible] բուն էական կէտը կամ բուն խնդիրը քննելու, այսինքն թէ ի՞նչ է Էջմիածնի Կաթողիկոսութիւնն իր ընդարձակ և բովանդակ նշանակութեամբ։ Այս կարեւոր կէտն իսպառ մեկդի կը ձգուի և աՀա մին կուգայ, մեծամեծ և թաղուն քաղաքականութիւններ երազելով, կարծիք յայտնել կամ վճիռ արձակել թէ այսինչ մարդն ամենայարմարն է կաթողիկոսութեան, միւս մը՝ այդ կարծիքը կը քննադատէ աւելի կամ նուազ խստութեամբ, երրորդ մը՝ այդ քննադատութիւնը կը հարուածէ, չորրորդ մը՝ այդ հարուածը կը կըշտամբէ, վերջապէս ուրիշ մը կըհասնի և խնդրոյն խառնաշփոթ կերպարան մը կուտայ, բոլորն ալ միշտ թաղուն և մեծամեծ քաղաքականութիւններու երազով, և իրաց վիճակն այս կերպով կը շարունակէ մինչ զի՝ կարծիքներն յանդուգն վճիռներու կը փոխուին, քննադատութիւնք սպառնալից պատգամներ կըդառնան, հարուածները մահատու կերպարան մը կըստանան և ընդհանուր վէճը կըսկսի տեղի տալ անճահ և փիրաւորիչ պայքարներու։ Սկիզբը չփոթ, վախճանն անյայտ և թերեւս նպատակէ զուրկ այս վիճումներու մոլորեցուցիչ շըշուկին մէջ, գրեթէ ամեն ոք կը մոռնայ քննելի նախնական կէտը, կը մոռնայ անոր վրայ խօսելու, զայն իր բոլոր պարագաներով լուսաբանելու և ցուցնելու թէ ի՞նչ է իրապէս և իր բուն արժողութեամբ Էջմիածնի կաթողիկոսութիւն մը, թէ ի՞նչ բսել կուզուի Ազգին և Եկեղեցւոյ շահերն բսելով, թէ ի՞նչ կամ որո՞նք են այդ շահերը, թէ Կաթողիկոսը մինչեւ ո՞ր աստիճան յարաբերութիւն ունի այդ շահուց հետ, կամ մինչեւ ո՞ր աստիճան ձեռնհասութիւն և զօրութիւն ունի զանոնք պաշտպանելու համար։

Ոչ ոք հետաքրքիր եղած և բրած է այդ հարցումները, որք սակայն, իրենց ամբողջութեամբ կաթողիկոսութեան հիմնական կէտը կազմելով, կարօտութիւն ունէին լուսաբանուելու, որպէս զի Ազգը, կամ զայն ներկայող երեսփոխանութիւնը, որմէ կախումն ունի կաթողիկոսի ընտրութիւնը, դիւրութիւն ունենար հասուն գատողութեամբ իր ընտրելիք անձն որոշելու։

Սովորութիւն մը դարձաւ, ինչպէս լրագրաց և ընտրելի ներկայացնողաց, նոյնպէս նաեւ Համագումար ժողովոյ մէջ ատենաբանող Սրբազան Հարց բսել թէ, Կաթողիկոսն հարկ է որ յատկութիւն, ընդունակութիւն, հանգամանք, կարողութիւն և այլն ունենայ Ազգին և Եկեղեցւոյ շահերը պաշտպանելու։ Սակայն, երբ այդ խօսքն անմիջապէս [illegible] բացատրուիր թէ ի՞նչ են իրապէս այդ շահերը՝ զորս ունի Ազգն ու Եկեղեցին և որոց պաշտպանութիւնն ուղղակի կաթողիկոսէն կախեալ է, երբ չը լուսաբանուիր թէ կաթողիկոսն ի՞նչ աստիճան յարաբերութիւն ունի Ազգին և Եկեղեցւոյ շահուց հետ, թէ ի՞նչ տեսակ զօրութիւն և ձեռնհասութիւն ունի զանոնք պաշտպանելու, անոնց վրայ հսկելու և ի պահանջել հարկին զանոնք վտանգէ մ'ազատելու համար, յայնժամ վերն յիշուած, թերեւս անգիտակցաբար լեզուէ լեզու փոխադրուող այդ խօսքն ոչ այլ ինչ է՝ եթէ ոչ ձեւ մը, դատական արտայայտութիւն մը՝ զոր ամեն խօսող մեքենաբար կը կրկնէ բսած բլլալու համար։

Մեր միտքն ըստ կարի պայծառ հասկցունելու համար, նախ անգամ մը հարցունենք, թէ կաթողիկոսական պաշտօնի մէջ այս կամ այն տէրութեան համար դիւանագիտական նպատակներ ունենալ ենթադրողներն ի՞նչպէս կը սահմանաւորեն Հայ ժողովրդեան երկու գլխաւոր մասերն՝ իրենց վերբերական կառավարութեանց հետ. և ապա փորձ մ'ընենք, միշտ մեր կարծեաց համեմատ, տեսնելու թէ, դոյապէս և ոչ անուանապէս, ի՞նչ է Էջմիածնի կաթողիկոսութիւն մը Տաճկաստանի և Ռուսաստանի Հայոց համար, թէ ի՞նչ կըրնան բլլալ իրենց և իրենց Եկեղեցւոյ շահերն՝ որոց պաշտպանութիւնն այդ կաթողիկոսէն ձեռք պիտի բլլայ։ Ցետոյ, երբ անգամ մը սահմանաւորենք թէ մեր ժողովրդեան երկու գլխաւոր մասունք ի՞նչ դրութեան մէջ են իրենց վերբերական կառավարութեանց հետ, երբ հասկնանք թէ այդ երկու կառավարութիւնք ի՞նչ դիւանագիտական նպատակ կամ քաղաքականութիւն կրնան ունենալ էջմիածնի կաթողիկոսութեան մէջ, երբ գիտնանք թէ լոկ հայ ժողովրդեան համար ի՞նչ է Էջմիածնի կաթողիկոսութիւն մը, վերջապէս երբ ըմբռնենք կամ պայծառ կերպով աչքի առջեւ ունենանք թէ ի՞նչ են մեր Ազգին և Եկեղեցւոյ շահերն (որք անուանապէս անդադար կը յիշատակուին բերանէ բերան) զորս պիտի պաշտպանէ Կաթողիկոսը, — այն ատեն ամեն անհատ հեռուէ պիտի կարողանայ դատել և վճռել թէ ո՞վ է մեր մարդը՝ զոր պէտք է ղրկել Էջմիածին. այն ատեն ամեն գոռ ու գոչ ինքնին պիտի անյայտանայ և քըւէից առաւելութիւնը պիտի բոլորի այն անձին անուան վրայ՝ որ արժանին է։

Առանց կարեւորութիւն տալու պատահական անախորժ դիպաց, որք ոչ միայն Տաճկաստանի, այլ բոլոր տէրութեանց ժողովուրդներու անուս և անկրթեալ մասին մէջ տեղի կունենան, եթէ անգամ մը լուրջ և չըջահայեաց կերպով դիտենք Տաճկա[illegible]վարութեան վերաբերութեամբ՝ ունեցած կացութիւնը, ստուգիւ շատ և շատ բարեբաղդ պիտի ճանչնանք զայն, գոնէ մերձաւոր ապագայի մը մէջ, ուրիշ հպատակ հասարակութեանց հետ համեմատելով։ Տաճկաստանի Հայ ժողովուրդն ունի գործելու ազատ ասպարէզը, զոր ի վաղուց անտի ցուցած են իրեն Օսմանեան օգոստափառ վեհապետներն ու սոցա արդարասէր կառավարութիւնք։ Հայ ժողովուրդն այժմ այնպիսի տարր մ'եղած է Օսմանեան Պետութեան բնակչաց մէջ որ, եթէ գինքն իր ազգային գործոց մէջ կառավարող պաշտօնեայք, այսինքն Պատրիարք, Գաւառական Առաջնորդք և դատաւորք եայլն հեռատեսեն թէ ի՞նչ է այն եղանակն՝ որով ապագային համար այդ ազատ ասպարէզն աւելի օգտակար պիտի բլլայ իրեն, կ'աշխատին նոր սերունդը պատրաստել դրութեան մը, որ մեծապէս սատարէ Օսմանեան Պետութեան՝ (որոյ դահոյքէն անբաժանելի է ինք և պիտի մնայ յաւիտեան) բարգաւաճութեան։ Որքան, եթէ ոչ անդարմանելի՝ գէթ դժուար դարմանելի սխալ մը գործեցին այն ամեն անոնք, որք նոր սահող անցեալի մը մէջ, անհիմն, անիմաստ և բուն իսկ Հայ ժողովրդեան կորուստը պատրաստող վտանգաւոր խնդիր մը յարուցին և կնքեցին զայն Հայկական Խնդիր անունով, որ եթէ դժբաղդաբար շարունակուէր հնչուիլ մեր ժողովրդեան տակաւ առ տակաւ դժոխային ճիչաղի մը ձայնը պիտի դառնար նոյն իսկ իրեն ականջին։

Շարունակելի (1)

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Կ. Պոլիս 21 Մարտ, 1884

Ազգօգուտ Խմբագրութիւն «Արշ. Արարատեան» լրագրոյ.

Ձեր 1275 թիւ լրագրին մէջ Նժդեհ ստորագրութեամբ Մարտ 7 թուականով մի նամակ Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Գեր. Մելքիսեդեկ Երրազանի Պոլիս գալուն ուղղակի Պր Մ. Մէզպուրեանի բնակարանը իջեւանելը կը ծանուցանէ, թէպէտ և այս դէպք կարեւորութեան արժանի չըդատուի՝ բայց ներուի մեզ ասել թէ քիչ մը հետաքրքրական կ'երեւի և հաւանականաբար ձեզի ծանօթ լինի անոր չարժառիթը։ Գեր. Մելքիսեդեկ Սրբազան որ Զմիւռնացւոց այնքան սիրելի կըսուի քանի որ իրենց վիճակին բարգաւաճման համար ամենայն զոհողութիւն չը խնայէր իւր համախոհներուն ասածնուն նայելով, հետեւաբար Զմիւռնացիք [illegible] ալ [illegible] տեղ Նորին Գերապատուութեան մեծագործութիւնները, ինչո՞ւ ուրեմն Մելքիսեդեկ Սրբազան այս տեղ Զմիւռնացւոց մէկուն բնակարանը չ'իջեւանեցաւ, յայտնի է որ քաղաքիս մէջ բաւական նշանաւոր Զմիւռնիացի ազգայինք կան, ինչպէս Աղաբէկեանք, Ալլոեան, Խումարեան, Կոստանդեան, Մարկոսեանք, Պալօեան և Տէտէեանք և այլն և այլն էֆէնտիներ, կամ ինչո՞ւ վերոյիշեալ Զմիւռնիացիք չ'հըրաւիրեցին զՆորին Գերապատուութիւն իբր երախտագիտական զգացմունք այն հայրական խնամոց համար զոր իւրեանց վիճակին համար տարած է, դուցէ առարկուի թէ չուզեր ինքը անոնց բնակարանը իջեւանիլ, որովհետեւ միշտ վանքի կենաց վարժուած է, գոնէ անոնց այցելութիւնները ընդունել կամ անոնց այցելութեան երթալ կարծեմ պատշաճ էր, այցելութիւնները տեղի չունենալուն համար ինչ ինչ կասկածներ յարուցանելու առիթ կուտայ։ Ուրիշ վիճակաւոր Առաջնորդներ՝ ինչպէս Պրուսայի Բարթուղիմէոս Սրբազան՝ Մաքսուտեան Սիմոն պէյի բնակարանը, Արմաշու վանահայր Խորէն Սրբազան՝ Ցակոբեան Միքայէլ էֆէնտիի բնակարանը իջեւանեցան և այլն, ի՞նչպէս կըլլայ որ Պոլսոյ Ս. Փափազեանի և ընկերաց այցելութիւնը զանցառութիւն չըներ և Զմիւռնիացիները բոլորովին կը մոռնայ, որ ամենայն ինչ Զմիւռնացւոց կը պարտաւորի՛, այն ինչ այս տեղի քարոզիչ եպիսկոպոսունք որ տաղանդով և ազգասիրութեամբ Ն. Գերապատուութենէն շատ բարձր և գերազանց լինելով հանդերձ իրենք միայն դիտեն իրենց նիւթական վիճակը և հետեւաբար քաշած նեղութիւննին, Գեր. Մելքիսեդեկ Սրբազան անոնց համեմատութեամբ Կրէսոս կրնայ նկատուիլ, որովհետեւ կըսուի թէ պատուական գումար մը հետը բերած է այս տեղ իր նըպատակին հասնելու համար, ո՞վ չը գիտեր թէ առանց անօրէն մամոնայի այսօր չկայ ովանոյ, չկայ ծափահարութիւն երեւակայական և անուանական սխրագործութեանց և զոհողութեանց համար, իսկ իրականին համար [illegible] բազմաժողովրդականութիւն շահելու նպատակով Ս. Փրկչի հիւանդանոցը այցելութեան կ'երթայ և չորս լիրա կը շնորհէ, այս կամ այն անձին դրամական պարգեւներ կընէ թողումք տաւիերով թուղ՝ և չամիչ բաշխելը, կրթարանները կ'այցելէ, կը խրախուսէ վարժապետները և աշակերտները, ո՞ւր էին այս ազգասիրական ջանքեր և փոյթեր Ս. Էջմիածնի եպիսկոպոսութեան դացած և դարձած ժամանակները. Գեր. Մելքիսեդեկ այս տեղ հասնելէն ի վեր իւր համախոհները շատ աշխատեցան քաղաքիս գլխաւոր թերթերը շահելու՝ տեսակ տեսակ եղանակաւ, բայց վերոյիշեալ թերթերէն ոմանք չուզեցին ծախել իրենց սկզբունք և համոզում, արդէն ձեր լրագրին մէջ կարդացինք որ տեղւոյս օրագիրներէն մէկուն գնահատելի ծառայութեան համար քանի մը օրինակ բաժանորդագրութենէն ի զատ՝ Զմիւռնիոյ մէջ Ն. Գերապատուութեան շնորհիւ բացուած հանգանակութեան արդիւնքը 21 մէճիտ ալ ուեր է պատուելի խմբագրին, ասկէց ի զատ ուրիշ թերթ մ'ալ վաստկեցան որ ի շնորհս . . . . երկայն ժամանակ լռութիւն պահելէն ետքը Մելքիսեդեկ Սրբազանի կաթողիկոսութեան նորընծայ և քաջ ախոյեան մը յանկարծ կը հանդիսանայ, իբր թէ մինչեւ հիմայ անոր կաթողիկոսութեան յարմար ձիրքերը և հանգամանքները անգիտացած բլլար և հազիւ սորված բլլայ և ի շնորհս այն խմբագրին Մայր Եկեղեցւոյ մէջ անցեալ կիրակի իրիկուն քարոզ խօսեցաւ, Մելքիսեդեկ Սրբազանի ջատագով

---

(1) Թերեւս մեր այս տեսութիւնը, որ բնականաբար քիչ մը պիտի երկարի, չը լրացած կաթողիկոսը վերջնապէս ընտրուի, բայց այդ չ'ենթադրեր որ մեր տեսութիւնն անօգուտ և աւելորդ բլլայ։ Կաթողիկոսն արդէն ընտրուած բլլայ կամ ոչ, միշտ կարօտութիւն ունինք գիտնալ, թէ հայ ժողովրդեան երկու գլխաւոր մասունք (Օսմանցի և Ռուս Հայք) ի՞նչ կացութեան մէջ են իրենց վերբերական կառավարութեանց հետ, թէ ի՞նչ է Էջմիածնի կաթողիկոսութիւն մը, թէ ի՞նչ են Ազգին և Եկեղեցւոյ շահերն ու անոնց պաշտպանութիւնը և այլն։

թեւթերը մէջերնին կը մըրեն ։ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ քարոզի ունկնդիր հաւատացելոց թիւը բարձրացնելու համար մէկը 3000 կը հրատարակէ միւսը 5000ի կը բարձրացունէ, (*) դարձեալ ուրիշ մ'ալ կը համարձակի բսելու թէ նոյն բեմէն դոյզն անգամ աւանդ քարոզ լսուած է, իբր թէ Անդրիանապօլսեցի Հոգեւոյս Պօղոս Պատրիարք և նորա յաջորդ Կարապետ Պատրիարք, Մատթէոս Կաթողիկոս, Շահնազարեան Կարապետ վարդապետ, Խըրիմեան, Ներսէս Վարժապետեան, Խորէն և Մատթէոս Սրբազանները և այլք և այլք այն բեմէն քարոզ խօսած չըլլինէին ։

«Մասիս» իւր մարտ 19 թիւ թերթովը մարտ 12ի Համագումար ժողովոյ նկարագրութիւնը շատ աղէկ գրած է, ուստի այն մասին ինչ որ գրուի նորէն կրկնութիւն եղած կըլլայ, բայց չեմ ալ կրնար լռութիւն պահել մէկ կէտի վրայ որ ուշադրութեան արժանի է, 1872ին երբ Մուրատեան Մելքիսեդեկ վարդապետ իւր հաչակաւոր «Եկեղեցական Պատմութիւնք» հրատարակեց, անմիջապէս կղերականաց մեծ մասը հրապարակ նետուեցան Մուրատեանի գրածները քննադատելու, և լուտերականութեան միտում ունենալուն համար ամբաստանութիւններ անգամ ըրին, ինչպէս որ նոյն ժամանակի թերթերուն մէջ կը տեսնուի։ Ինչ տարօրինակ փոփոխութիւն ։ Այն եկեղեցականներն, որ Մելքիսեդեկ վարդապետի գրութիւնները կ'ամբաստանէին 1872—73ին, այսօր կաթողիկոսական գահը բարձրացնելու կ'աշխատին միեւնոյն մատեանին հեղինակը։ Արդեօք այն է որ այն ատենը ձրի զըրպարտութեամբ ամբաստանեցին զՄելքիսեդեկ, կամ այժմ իւրենց խղճմտանքին դէմ Ներսէս Պատրիարքէն վրէժ առնելու համար «ոչ ուտիցուք և ոչ ըմպիցուք մինչեւ սպանցուք զՊօղոս» սկզբունքով կուզեն կաթողիկոս ընտրել զՄելքիսեդեկ, թող ողջախոհ և արդարասէր հասարակութիւնը դատողութիւն ընէ այս մասին ։

Մելքիսեդեկ Սրբազանի ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան առաւել յարմար ձիրքերն և տաղանդները թուած ատեննին իր համախոհները կըսեն. Ս. Էջմիածնի վանուց օդին և ջուրին և վանական կենաց վարժ է, առողջ և արի է. քիչ մը ետքը դարձեալ նոյնը կը կրկնեն միայն բառերու փոփոխութեամբ ։ Այսինքն թէ «Ազգը գործող եկեղեցական կուզէ, ազգը փորձառու մարդ կուզէ, ժամանակը փափուկ է. օդի ջուրի հետ գործ չկայ։» Ասոնք մանր տղաքներ խաբելու նշանակներ են, ազգին արդար ազատ մասը իւր դասը սերտած է, Երեսփոխանական ընդհ. ժողովը գիտէ իւր ընտրելին. պարզեւ, քարոզ, բեմասացութիւն մեծ արժէք չունին, գործք և արդիւնք պէտք է ։ * * *

Մայրաքաղքին թերթերը կ'իմացունեն թէ Կաթղ. եօթ ընտրելեաց ցանկն ամբողջացած է, հետեւեալ 4 Սրբազաններով, Ս. Իզմիրլեան, Ս. Եսայի Պտրք. Երուսաղէմի, Ս. Խրիմեան, Ս. Խ. Աչըքեան վանահայր Արմաշու վանից ։

(*) Եթէ չենք սխալիր՝ հինգ հազար հոգի բովանդակելու համար եկեղեցի մը գոնէ մէկ քառակուսի հազարամէթր տարածութիւն ունենալ հարկ է ։ Պոլսոյ լրագրաց փորձը սըրբագրողները գուցէ չեն նշմարած որ զրօ մ'աւելի դրուեր է ։ Ծ. Խ.

Պոլիս, 20 Մարտ 1884

Ազնիւ բարեկամ,

Կըզգանդատիք թէ չեմ գրեր, շատ իրաւունք ունիք . մանաւանդ այսպիսի ատեն մը ուր Համագումար և կաթողիկոսական յանձնաժողով առատ նիւթեր կը մատակարարեն խօսելու . թէեւ լրագիրներ ամեն ինչ կը հաղորդեն բայց գիտեմ որ հետաքըրքիր էք իմ կարծիք իմանալ, ճիշդը բսեմ, բարեկամ, ձեր անկեղծութեան և ուղղութեան վրայ տարակոյս չունիմ, թող շատեր գետնէ գետին զարնեն զձեզ, բաւական է որ ես քաջ գնահատած եմ, բայց և այնպէս քանի տեսայ ձեր Ս. Առաջնորդը, ինծէ համբերութիւն փախեցաւ գէթ ստիպուեցայ չափաւորել ։ Արդարեւ ինչ սէգ հասակ, փառահեղ իրան, և հոյակապ մարմին որ մարդս կըզմայլեցնեն, մինչ սեւ յօնքերու և կամերանգ աչերու մէջ բոցափայլ սեւ աչեր անոր սիրտն ու հոգին կըգրաւեն. թէեւ ես աւելի կըսիրեմ մըգատամններու կարճաբերձ այլ պըտղալի ծառերը՝ քան բարձրահասակ այլ մխուր նոճիները . սակայն նոյն չնորհալի արտաքին երեւոյթին գրեթէ ծանրաբարոյ անշարժութիւն մը և չքեղ այլ ուր ուրեմն ալեգոյն թելերով բծուած մօրուք մը այնպիսի պատկառելիութիւն մը կըծածկեն որ մարդ ի՛նչ որ ալ գիտնայ ակամայ կըփափաքի Հայրապետական գահը տեսնել այս բարձրասահման կրօնաւորը ։ Անշուշտ պիտի բսէք որ Համագումարը ոչ հարստես էր ոչ ալ փեսատես. բայց ի՛նչ օգուտ միեւնոյն դիւրագրգիռ դիտողութիւններ կըլսեմ ամենուրեք. մենք Պոլսեցիքս ոչ Իզմիրցւոց ծանրախոհութիւնը ունինք, ոչ ալ նոյնպէս ընտիր դանդաղութիւնը, այլ նոյն իսկ Բարիզի ժողովրդեան դիւրագըրգռութիւնը և մշտաշարժութիւնը, այնպէս որ յառաջադիմութիւնը յարատեւ շարժման մէջ ենթադրելով՝ անընդհատ կ'ուզենք փոխել ինչպէս Թաղական, Փաղաքական, Երեսփոխանական և Պատրիարք, նոյնպէս նաեւ կարծիք, համոզում, սկզբունք և սէր ու համակրութիւն ։ Ճիշդ այս ոգւով և զգացմամբ ներչնչեալ երիտասարդներու խումբ մը մէջ՝ ջերմ խօսակցութիւն մը բացուած էր երէկ, երբ յանկարծ բարեկամ մը որ սոսկ ատոյիկեան է և յոյն քաղցր լուն Ասպասիոյ չըսէր երբեք, այլ հաստատեցէք որ հաւատամ կըպոռայ, ամենուն հակառակ կըխօսի ճարտասան լեզւով մը և անոր անհերքելի փաստեր բոլոր խումբը կլռեցնեն։

Սակայն ի՞նչ հարկ մասնաւոր ակումբներու վերայ խօսիլ երբ անդին Համագումար մը կայ որ Թուրքիոյ Հայոց կրօնական դասին ներկայացուցիչ ատեանն է, ատեան մը՝ զոր եթէ ջերմեռանդ ազգայիններ շատ պատկառելի կը գտնէին, դաս մը ազատամիտներ ալ քմծիծաղով կը դիտէին ։ Ոչ առաջիններուն պարզամտութիւնը կըհաւնիմ, ոչ ալ վերջիններուն հեգնական նըկատումներն . ամենայն ակնածութեամբ կըլսեմ հայ կղերի կիկերօնները, որոնց ամենքն ալ իրենց կարգին կը ճառեն . այս բեմասացութիւններ ունկնդիրներու հոգմէ բստ քմաց կը կշռըւին . թէեւ իրաւ է որ ինչպէս մի քանիներ նոյնպէս և ձեր Ս. Առաջնորդը շատ ընտիր կը խօսին ։ Սակայն իմ վրայ ամեն բանէ աւելի ազդեցութիւն կընէ «Էջմիածին ի Հօրէ» երգը. չարաչար սովորական բան մ'եղեր է թէեւ մեզի համար, բայց նոյն պահուն արտաքոյ կարգի տպաւորութիւն մը կ'ազդէ ինձ, տպիսի ատեանի մը միահամուռ երգեցողութիւնը չէի լսած. ուստի փափուկ այլ տխուր բըղխումներով կը համակուիմ և հին յիշատակներ կը դըգուին միտքս մէջ. արդարեւ կը խորհիմ իրաւի թէ չարակամին հեռաւոր Հայրապետը մտաբերա՞ծ էր երբէք որ օր մը նոյնը պիտի երգուի Բիւզանդիոն՝ Թաթէլ և Բարթուղիմէի յաջորդի ընտրութեան պատրաստութիւններու ատեն. ո՞ւր Արարատայ սար և ո՞ւր Վոսփորի ափունք. ցաւ կըզգամ մեր ազգին ցիրուցան վիճակին վրայ ։ Բայց աշխարհի վըրայ ի՞նչ կայ մնայուն. ամեն ինչ կըմաշի, կը հիւծի և կը փոխուի, ամեն ինչ կը նորոգի. հինը իւր արժէքը կը կորսնէ միշտ, և նոր նոր բաներ կ'ուզուին ։ Արդեւ առաջասահ սաւոր նաւը մեզ անյիշմար կը նկատուի . չոգենաւ մը կը պահանջուի . նաւ մը՝ որու անիւները քանի չոգին զօրութեամբ դառնալով ընդհարին ալիքներուն այնքան ուժին յառաջ սրանայ . ի՛նչ ընտիր փափաք . ի՛նչ սքանչելի խորհուրդ . բայց ինչ օգուտ, թերեւս այդ նաւ ժողովուրդը ալիք կարծէ և անոր ընդհարելով իւր անիւներ այնքան յոգնէ որ եղածն ալ կորսնէ, թէեւ նաւը յառաջանայ մինչեւ ուր որ կրնայ հասնիլ։ Ես ասկէ կըվախնամ, բարեկամ, այո՛, կը վախնամ ապա թէ ոչ գիտէք որ հնամէր չեմ, թէեւ կը սիրեմ առաջասահ կարծուածքը, բստ որում առագաստները կ'ուռին յանկարծ օդ փոխուելով ալ, գրեթէ միշտ յաջող կը փչէ. գոհացուցիչ արագութեամբ կըյառաջանայ և. անվտանգ կրնայ մեզ հասցունել նաւահանգիստ ։ Այս է ահա Գումգափուի բարձանց վրայ բաղխող նաւը, զոր եթէ «Արեւելեան Մամուլ» իբր առագաստաւոր կը նկատէ. նոյնին քով Պագոսի սարքը հանգչող նաւը, զոր ինք չոգենաւ կ'ենթադրէ, շատեր ևս, կ'երեւի թէ հաղիւ հաղ լաստ մը կը կարծեն ։ Եւ ո՞ւր է այդ նաւին չոգին, ո՞ւր է անոր կրակարանը, ո՞ւր են անոր անիւները. ամեն խօսք իր տեղն ունի, բարեկամ, պէտք չէ զարմանալ. ճիշդ այն երեսփոխաններն են որոնք թէեւ միշտ կը խօսին այլ ամենէն շատ կըբողոքեն. թէեւ երբեմն ուրիշ կերպով կը բամբասուէին, բայց այն ատեն Խրիմեան կը բազմէր պատրիարքական աթոռը, այժմ Վարժապետեան. այն մարդիկ որ չար, սալասօ, զրպարտիչ ու չահախնդիր էին Խրիմեանի ժամանակ, ինչո՞ւ համար գործունեայ չ'ըսուին Վարժապետեանի օրով. անոնց ձեռքով չէ՞ որ գործը պիտի լմըննայ, անոնց միջոցաւ չէ՞ որ Իզմիրեն Էջմիածին տանող ուղին կը հարթուի ։ Ապրի՛ն, ապրի՛ն և չա՜տ ապրին ։ (Շարունակելի)

ՏՈՒՐՔԷՆ

—

Մեծ. խմբագիր,

Պատուական լրագրոյդ 1276 թուոյն մէջ Պ. Հօրոյ Պ. Կ. Մըքըլեանի նամակին պատասխանելու առթիւ մեր երեսփոխաններէն մէկուն վրայ կըյարձակի և անցեալին մէջ եղած զրպարտութիւն մը բոլորովին կերպարանափոխ ընելով կըջանայ յիշեալ երեսփոխանը ամբաստանեալ ներկայացնել։ Ցուցալով որ Պ. Հօրոյ անձնական ատելութիւն մը չունի սոյն երեսփոխանին դէմ, կըկարծենք որ այս խնդրոյն պարագայները բոլորովին անծանօթ են իրեն և այն ժամանակ եղած առաձայնութեանց վրայ յենլով գրած է սոյն տողերը . ուստի արդարութեան պարտք կըհամարինք հերքել և յիշեալ ազնիւ և երիտասարդ երեսփոխանին անմեղութիւնը հրապարակաւ հաստատել։

Ազգային վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ որ և իցէ մի ատեան այս մասին վճիռ մը տուած չէ այլ եղած չարաչար զրպարտութեան վրայ ազնիւ երիտասարդը իւր պատիւը անպատիւէն ծախու առած է դրամով։ Եւ այս գումարը ոչ թէ տուգանք այլ իւր վեհանձնութենէն տուած է, և մեզ հետ բոլոր հասարակութիւնը գիտէ որ եթէ ուզէր կարող էր դանկ մը իսկ չտալ։

Պ. Հօրոյ այս առթիւ խնլ մը ուրիշ բաներու վրայ ևս կըխօսի որոնք բնաւ յարաբերութիւն չունին յիշեալ երեսփոխանին հետ և զինքը մօտէն ճանչցողները կըվկայեն որ իւր բերնէն չ'ելած է և չէներ իրեն վերագրուած դաւեհիկ խօսքեր ։ * * *

Իզմիր, 19/31 Մարտ 1884

(*)Շատեր կ'ապահովեն մեզ թէ, իրօք այդ տեսակ դատապարտութիւն կամ վճիռ մը չկայ արձանագրուած խնդրոյ նիւթ եղող երեսփոխանին վերաբերութեամբ ։ Գուցէ Պ. Հօրոյ այդ բառերը գործածելով հասարակութեան կարծեաց դատապարտում կըհասկնայ, սակայն այդ ևս կըցրուի անշուշտ, քանի որ ներկայ նամակն, եթէ ստոյգ է, կըսէ թէ բոլորովին անմեղ է և զրպարտութեան զոհ գացած ըլլալն ալ հասարակութեան ծանօթ ։

Ծ. Խ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԵՒ ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Հռոմ, 30 Մարտ ։ — Տէփրէթիս խորհրդարանը վերջնապէս վերակազմեցաւ ։

Նախորդ նախարարներէն չատեր, մանաւանդ Մանչինի և Մակլիանի, նոր խորհրդարանին մէջ կըմնան։

—

Նիւ Եորք, 30 Մարտ։—Ջինչինաթիի ժողովուրդը, դժգոհանալով դատարանին մարդասպանի մը նկատմամբ ունեցած ներողութեան դէմ, բանտը պաշարեց և դատարանն այրեց ։

Այս խռովութիւնէն ճշմարիտ ճակատամարտ մը ծագումն առաւ և տեւեց 24 ժամու չափ ։

Ցիսունի չափ խռովարարք սպաննուեցան, վիրաւորք բազմաթիւ են ։

—

Պերլին, 20 Մարտ ։ — Զրոյց կըծաւալի թէ Պիզմարք իշխանն արտաքին գործոց նախարարական պաշտօնէ պիտի հրաժարի, և մի միայն կայսրութեան քարտուղարի պաշտօնը պիտի պահէ ։

—

Աթէնք, 29 Մարտ ։ — Երեսփոխանական ժողովը կանոնաւորապէս նիստ կընէ, հակառակ ընդդիմադիր կուսակցութեան անժամանակցութեան ։ Պաշտօնէից նախագահ Պ. Թրիքուբի այսօր երեսփոխանական ժողովոյ ներկայեց ընդհանուր տրոց վերաքննութեան ծրագիր մը, որ յանձնաժողովոյ մը յղկուեցաւ ։

—

Աթէնք, 29 Մարտ ։ — Անգլիական նաւատորմիղն առաջիկայ չորեքշաբթի օր Բիրէա կըսպասուի ։

—

Աթէնք, 29 Մարտ ։ — Պ. Թրիքուբի Երեսփոխանական ժողովոյ այսօրուան նստին ներկայեց մաքսային նոր սակագինը ։

Լրագիրք կըծանուցանեն թէ, Բ. Դուռն սկզբամբ ընդունելով Հելլենական և օսմանեան երկաթուղեաց միացումը, քանի մը ատենէ բանակցութիւններ պիտի ըլլան Աթէնքի երկաթուղւոյն Լարիսայի ապագայ կցման մասին, որուն համար մօտերս արտօնութիւն մը պիտի տրուի ։

—

Աթէնք, 29 Մարտ ։ — Թագաւորն հրաման բրաւ արքունեաց սուգ պահել մէկ չաբաթ Ալպանիի դուքսին մահուան համար ։

—

Լոնտրա, 29 Մարտ ։ — Ալպանիի դուքսին յանկարծական մահուան լուրն ամենախորին ցաւ տարածեց ամբողջ Թագաւորութեան մէջ ։ Թագուհին և Ալպանիի դքսուհին ի թախիծ համակեցան այս կորստեան համար ։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Ցրօկմօրի մէջ ։

Մանրամասնութիւններ ընդունուեցաւ դուքսին անկման վրայ, որ մահ պատճառեց ։ Դուքսն ի վար ինկաւ և առանց ծանր վէրք ստանալու միեւ անկումէն առաջ եկած կաթուածէն ։

—

Պերլին, 29 Մարտ ։—Բէթէրպուրկէն հոս հասած լուրեր կըծանուցանեն թէ Ռուս զօրաբանակները Մէրվ քաղաքը գրաւած բլալով, բաղմաթիւ Թէքէ ցեղաներու կողմանէ յարձակում կրեցին, որոց դէմ Ռուսք ճակատամարտիլ ստիպուեցան ։

—

Պերլին, 29 Մարտ ։ — Սուտ կըհանեն այն զրոյցը թէ, այս բոլէին շատ կառավարութեանց մէջ բանակցութիւններ կըլլան, միջազգային ոստիկանութիւն մը հաստատելու համար ։

—

Աթէնք, 30 Մարտ ։ — Բանակին գլխաւոր հրամանատար զօրապետ Սուձօ, այս կիրակի ի հանդէս հանեց Աթէնքի ամբողջ պահակազօրը ։ Զինափորձերն ընդհանուր դոհունակութեամբ կատարուեցան ։ Զօրապետ Սուձօ նախ բանակին աչքէ անցուց, որուն կացութիւնն սքանչելի դատուեցաւ ։ Բանակն իսկոյն յետոյ զօրապետին առջեւէն անցաւ։ Գրեթէ ամբողջ Աթէնքի ժողովուրդը ներկայ էր, ի բաց առեալ արքունական ընտանիքն, որ սուգի մէջ է Ալպանիի դուքսին մահուան համար ։

—

Բէթէրպուրկ, 31 Մարտ ։ — Կըհաւաստեն թէ, Ռուսաստանի Ասիոյ մէջ ունեցած բոլոր երկիրներուն համար կեդրոնական կառավարութիւն մը պիտի հաստատուի մօտերս ։

Ռուս լրագիրք կը հաւաստեն թէ Պարսից Շահը Ռուսիոյ կողմէ Մէրվի գրաւումը Պարսկաստանի համար խիստ նպաստաւոր կընկատէ, վասնզի սահմանակից ըլլալով այս վերջին տէրութեան Թիւրքմէնները միշտ կըբռնաբարէին զայն ։

—

Պերլին, 31 Մարտ ։ — Թուրք բըպայք որք այժմ Գերմանիա կըգտնուին, երէկ մասնաւոր ունկն-

կնդրութեան ընդունելութեան Կիլիոմ կայսեր կողմանէ ։

—

Պէռլին, 31 Մարտ ։— Պիսմարք իշխանն երէկ խիստ երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ կայսեր հետ ։

Պիսմարքի որդի, կոմս Հէրպէր տը Պիսմարք պիտի շարունակէ իր գործակատարի պաշտօնը, մինչեւ որ Շվէյնից զօրավարը վերադառնայ, որ կը սպասուի Բէթէրպուրկէ Մայիս ամսուն մէջ ։

—

Լոնտոն, 31 Մարտ ։— Պ. Կլատսթօն արդէն վերսկսեց զբաղիլ հանրային գործերով ։

Պաշտօնէական տագնապի մը բոլոր զրոյցները դադրեցան ։

—

Իսմայիլիա, 31 Մարտ ։— Մարտ 21էն մինչեւ 31 Սուէյզի ջրանցքէն անցնող նաւք 118 ։ Տասնօրեակին մէջ գոյացած գումար 2 միլիոն 160,000 ֆրանք ։

—

Լոնտոն, 1 Ապրիլ ։— Այսօրուան Թայմզը կըսէ թէ Պ. Կլատսթօն գրեթէ կատարելապէս առողջացաւ ։

—

Սպանիոյ կառավարութիւնն արտօնած է Ալմանիոյ, սոյն տէրութեան պատերազմական նաւուց համար ածուխի շտեմարան մը հաստատել Սէնթ-Իզապէլ տը Ֆէրնանտօ Փօ ծովախորշին մէջ ։

—

Մարտ 25 թուականաւ Նիւ Եօրքէն կը հեռագրեն Սթանտըրտի թէ Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Հոլանտա, Իտալիա եւ Պէլճիքա հաւաքական ծանուցագիր մը ուղղած են Շիլիի հանրապետութեան նախագահին, բողոքելու համար այն հաւանութեան դէմ՝ զոր տուած է նախագահը Բէրուի հետ եղած դաշնադրութեան մ'ութերորդ յօդուածին ։

Այս դաշնադրութեան տրամադրութեամբ, Շիլիի կառավարութիւնը կ'իւրացունէ Թաչնայ աղբերէն գոյացած Կուանօ հիւթն արտադրող Բէրուի հողերը, մինչդեռ Բէրուի կառավարութիւնն արդէն այդ հողերն իր պարտուց վճարման համար վերապահած է յիշեալ կառավարութեանց ։

—

Բէթէրպուրկի Ժուռնալը Կովկասեան լրագիրներու հրատարակած մէկ լուրը կ'արտատպէ, ըստ որոյ որոշուած է եղեր Անդրկովկասեան երկիրը մասնաւոր կառավարութեան մը վերածել, յարաբերութիւններ ունենալու համար ։ Այս կառավարութեան հետ պիտի միանայ Ամու-Տարիայի երկիրը մինչեւ Սիր-Տարիայի անապատները ։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Այս առաւօտ քաղաքս ժամանեց մեր գաւառի Ս. Առաջնորդ Գերա. Մելքիսեդեկ Մուրատեան ։ Նորին Գերապատուութեան Առաջնորդարան հասած միջոցին աշակերտաց կողմանէ ջերմեռանդ ուղերձներ կարդացուեր են ։

—

Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք թէ Ն. Գերապատուութիւնը դառն կորուստ մ'ըրեր է իր եղբօր Յովսէփ աղայի մահուամբ, որ մեռեր է ի Փոթի ։ Մխիթարութիւն կը մաղթենք մեր սրբազան Առաջնորդին ։

Յիշեալ թերթերը կը յաւելուն նաեւ թէ հանգուցեալը 7000 ռուբլի կտակեր է Թիֆլիզի Բարեգործական Ընկերութեան ։

—

Լսեցինք թէ, գաւառիս երեսփոխանութեան վրայ ինչ ինչ թերութիւններ վերադրող եւ հետեւապէս անոր լուծումը խնդրող հանրագրութիւն մը ղրկուած է ի Պոլիս, առ Ազգային Կեդրոնական Ժողով ։ Հանրագրութիւնն երկու հարիւրի չափ ստորագրութիւն կը կրէ եղեր, որ է, կըսեն, Իզմիրի ընտրողաց կէսին համապատասխանող թիւ մը ։

Այդ հանրագրութիւնն ազգային ժողովոյ վերջին նստին ներկայացուելու համար ժողովատեղին կը ղրկուի, բայց նոյն օրը կ'արգիլուի ներկայանալու փութ. Մաքսուտ Սիմոն Պէյի հրամանաւ ։

—

Այսօրուան Ս. Լուսաւորչի տօնին առթիւ, երէկ գիշեր արարողական հանդէս կատարուեցաւ համանուն եկեղեցւոյ մէջ ։

Կըսուի թէ քաղաքապետութեան երկրորդ շրջանակն որոշած է, քաղաքիս մեծ փողոցներէն մին եղող Ֆասօլայէն մինչեւ Պէլլա Վիսթա առաջնորդող ուղին Մալթայի քառանկիւն քարերով յատակել ։ Այս ձեռնարկութեան համար արդէն շինութեան յանձնառուին հետ սակարկութիւնն եղեր է մէկ քառակուսի մեթրը 19 ֆրանք, որուն հարիւրին քառասունը պիտի վճարէ թաղապետական սնտուկն եւ հարիւրին վաթսունը փողոցին տանուտէրք ։

Իմացանք նաեւ թէ քաղաքապետութիւնն, որ արդէն Մէխանէ Պօղազի փողոցն յիշեալ քարերով յատակել տուած է, մտադիր է երկարել զայն մինչեւ Թապախանէ թաղին մուտքը Շահին խանի եւ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ միջեւ գտնուող ուղին վրայէն ։ Կարծենք այս մասին առաջարկութիւն մ'եղած է կամ պիտի ըլլայ մեր ազգային Վարչութեան, որպէսզի հաւանութիւն տայ Առաջնորդարանէն մինչեւ Ս. Ստեփաննոս Եկեղեցւոյ դրան պատուարին հարիւրին վաթսուն հաշուով ծախքն ընդունելով՝ Բ. Թաղապետութենէն ունեցած առնելիքին հաշւոյն անցունելու ։

Արդէն ծանօթ է, որ թաղապետութեան Բ. Շրջանակի պաշտօնատունն ազգային գոյք մը ըլլալով, տարեկան հինգ հարիւր մեճիտ վարձ կը վճարուի ։

—

Այվալըքէն կը գրեն թէ, անցեալներն աւազակութեան պատրաստուելու համար, զէնք եւ վառօդ եւ այլն գնած միջոցնուն ձերբակալուող խումբին հարցաքննութիւնք կատարուելու վրայ են տակաւին ։ Այս խումբը կազմող անձանց գլխաւորն որ Տիմիթրի Բէֆալա կը կոչուի, բնիկ Եունտա կղզեցի մ'է, որ ոճրագործութեամբ ամբաստանութեան տակ կը գտնուի, բայց հակառակ խուզարկութեանց՝ տակաւին ձերբակալուած չէ ։

—

Գաւառիս տէֆթէրտար Գասըմ Պէյ, շաբթու մէջ Թորպալը գնաց, վրանաբնակներու բնակարանաց մէջ հաստատութեան գործը փութացնելու համար ։

—

Նահանգներէն եկած լուրերուն նայելով Կըրքաղաճէն Մաղնիսա եւ Սօմայէն Պէրկամա շինուելիք երկու կարեւոր ուղիներուն շինութեան ձեռնարկուեր է արդէն ։ Մաղնիսայի կառավարիչ Սիրրի էֆէնտիի ջանքերով, որ արդէն բազմաթիւ հանրօգուտ գործեր կատարած է, մեծ յոյս կայ որ քիչ ժամանակի մէջ այդ ուղիներն ի կատար հանուին ։

—

Տեղւոյս ոստիկանական վարչութեան մէջ նորանոր բարենորոգութիւնք կը կատարուին ։

Ասոնց կարգէն է վերջերս հիմնուած այն կանոնը, որ կը տրամադրէ մասնաւոր տումարի մը մէջ արձանագրել, բոլոր այն ճամբորդներուն անունները, որք ծովու ճամբով քաղաքս կը հասնին ։ Այս արձանագրութենէն հասկցուած է որ, մարտ վեցէն սկսեալ մինչեւ մարտ 19 ծովու ճամբով Իզմիր եկողներուն թիւն է 723, որոց 601ը օսմանեան եւ 122ը օտար հպատակներ են ։

—

Տեղւոյս պաշտօնական թերթը կըսէ թէ, կայսերական բժշկական դպրոցէն վկայական չունեցող բժիշկներ իրենց արհեստն ինքնին ի գործ դնելով իսկ գոհ չըլլալով, ծօրճի անուն մէկու մ'ալ բժշկական արհեստն ի գործ դնելու արտօնել ըլլալուն վերաբերութեամբ գրութիւն մը կը յանձնեն ։ Գաւառիս առողջապահական վերատեսուչն այդ գրութիւնը ձեռք անցունելով, դատ բացեր է թէ՛ ծօրճիի եւ թէ՛ յիշեալ բժշկաց դէմ ։

—

Կը լսենք թէ ոստիկանութիւնը տեսնելով որ, Ֆաղերու մէջ գտնուող սրճարանները մինչեւ առաւօտ բաց կը մնան, եւ նկատելով որ կարգ մը սահակներ այդ սրճարաններն իրենց ապաստանարան յատկացնելով մերթ ընդ մերթ փողոցներու մէջ դառնալի կիներն անցորդները կողոպտելու համար, որոշեր է այսուհետեւ գիշերային պահակներ հանել եւ այդ տեսակ սրճարանները գոցել տալ ժամը 10ին ։

Ոստիկանութեան ձեռք առած այս միջոցն արդարեւ գովելի է, սակայն այդ կողոպտիչ սահակները միշտ ասպարէզը բաց պիտի ունենան իրենց առջեւ, մինչեւ որ քաղաքին ամեն փողոցները մեծ ու փոքր, բազմամարդ եւ ամայի, չըլլուսաւորուին ։ Հսկողութիւնն անկարելի է որ կատարեալ ըլլայ, մինչեւ որ Քաղաքապետութիւնն ալ չ'աջակցի ոստիկանութեան ։ Ինչպէս բարոյական լոյսը տգիտութիւնը կը հալածէ, նոյնպէս նիւթական լոյսն ալ կը հալածէ չարագործները ։

—

Խօտէմիշի մօտերը գտնուող գետը մերթ ընդ մերթ յորդելով, շրջակայից վնասներ հասցունելուն պատճառաւ, յիշեալ քաղքի բնակիչք ոմանք անձնական եւ ոմանք դրամական օգնութիւններով գետին եզերքը թումբեր կանգներ են ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Կը ծանուցուի որդւոյ հասարակութեան որ վաղը, կիրակի, Սպանիոյ հիւպատոսարանի մէջ կաց կարասիներ պիտի ծախուին աճուրդով ։

—

Վկայեալ փաստաբան Պօղոս էֆէնտի Վարդեանի գրասենեակը կը գտնուի մեծ Գարա Օսման խան թիւ 9, ուր կը գտնուի, բաց ի կիրակէ՝ ամեն օր մինչեւ կէս օր ։

ԵԼՄՊԱՅԻ ԸՆՏԻՐ ՍԵՒ ԽԱՎԻԱՐ, ութսուն ղրուշ օխան ։ Կը ծախուի Էսկի Պալըք բազար փողոց, թիւ 1, Պ. Սթէլիանօ Բ. Թըրեանտաֆիլլի մթերանոցը ։ Գնորդները միշտ գոհ եղած են ։

Առեւտրական

ԱՓԻՈՆ ։ Մէկ կարգով Պօղատըճ ընտիր եւ կակուղ 140 ղրուշ, 1 Թափչանը ընտիր եւ կակուղ 130 ղրուշ, 6 Գարաշիսար կակուղ 108, 12 [illegible] 102, 13 Գարաշիսար 104, 12 [illegible] 101-106ի ։

ԲԱԼԱՄՈՒՏ ։ Այս շաբթուս մեծ ծախք չեղաւ ։ [illegible] գինը 55էն մինչեւ 100 ղրուշի ծախուեցաւ ըստ տեսակին. [illegible] 35էն մինչեւ 55 ըստ տեսակին. [illegible] 95էն մինչեւ 117 ըստ տեսակին ։

ԲԱՄԲԱԿ ։ Նմանապէս մեծ ծախսեր չեղաւ, Քըրքաղաճ, Ղասապա, Սօպուճա, 335էն 337 1/2 ղուրուշի ծախուեցաւ կենդինարը, Ատանայինը 310 ղրուշ կենդինարը ։

ՑՈՐԵՆ ։ քիլէն 30էն մինչեւ 40 ղր. ծախուեցաւ (մէճիտը 33) ։

THE LONDON PHARMACY

ԴԵՂԱՐԱՆ ԼՈՆՏՈՆ

Ա. ՄՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՔԻՄԻԱԳՈՐԾՔ

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

MOORE'S.—Glycerine and Honey Jelly ։ Ձեռները, երեսը եւ մանաւանդ մորթը կակուղցնելու եւ տաքէն ու հովէն առթուած ամեն կերպ արիւնայուզութիւններ անհետացնելու ։

OORE'S,— Effervescing Saline. Աղիորժահամ եւ սառնարար դեղ՝ ընդդէմ մաղձային զգացմանց, անմարսողութեան, գլխացաւի եւ տաւանքի ամեն անկարգութեանց ։

MOORE'S.— Alcool d'Opheaum Febrifuge Indien. Այս դեղը յանձնարարուած է մասնաւորաբար այն երկիրներուն համար ուր ընդմիջական տենդերը կ'տիրեն (fievres intermittentes :)

MOORE'S.—American pick-me-up Bitters ։ Այս դեղը ուժարար ստամոքսային եւ ախորժակաբեր է ։

MOORE'S.—Guerison speciale (patent) ։ Քոսոտութեան (gale) եւ ուրիշ հիւանդութեանց շանց ու ձիոց համար ։

MOORE'S.—«Perfected» Huile de Foie de Morue au proto-Iodure de Fer ։ Այս ձկան եւղը վճիտ եւ անայլայլելի է ընդդէմ Ռախիտիզմի Rachitisme խուլագարութեան scrofule եւ մորթային արտաբերութեանց անհրաժեշտ դեղ է հիւանդութենէ նոր ելլողներուն եւ տկարակազմ մանկանց համար ։

MOORE'S.—Glycerine Cough Elixir ։ Այս դեղը դարման է կուրծքի եւ թոքերու բոլոր անկարգութեանց դէմ եւ այլն ։

MOORE'S. — Patent Delectables —Iceland moss and Pectoral jujubes. Ընդդէմ հազի եւ մասնաւորապէս յանձնարարուած ընդդէմ ըմբռնահարութեան, կոկորդի շնչափողի հարբուխի եւ այլն ։

MOORE'S.—Callicura. Գիւրին եւ հաւաստի ապաքինութիւն կոշկոռներու ։

MOORE'S.—Celebrated Egg Julep. Այս պարզ բաղադրութիւնը որ հաւկթի դեղնուցով շինուած է գերազանց է քան ամեն միւս օդեխառն ներկերէ (պօյա) եւ ընդհանրապէս Hair Washes անունով կրծախուի (մազ լուալու) ։

MOORE'S.—Terebene Soap. Վաղահնար նորութիւն այս թուականին սապոնը մորթը կըմաքրէ եւ կրկիւէ ։

MOORE'S.—Quinine HairLotion ։ Մազերը լուալու, ուժովցնելու եւ թեփերը անհետացնելու համար յանձնարարուած ։

MOORE'S.—Nigrine. Մազի ներկ վայրկենական եւ անփոփոխ ։

MOORE'S.—Rosemary HairWash. Գլխու թեփերը անհետացնելու, եւ անոնց գոյութիւնը արգիլելու համար ։

MOORE'S.— Eau de Jouvence (Dorée) ։ Պարզ ջրոյ պէս անմեղ հեղուկ մի ։ Այս հեղանիւթին գործածութեան մազերը աստիճանաբար այնպիսի ոսկեգոյն խարտեշութիւն մի կըստանան որոյ վրայ տեւողաբար կ'ըսքանչացուի ։

MOORE'S. — Chilblain Linment. Անվրէպ բուժում ուռեցներու ։

MOORE'S. — Chilblain Salve.— Խոցոտած ուռեցներու համար ։

Ընդհանուր պահեստատեղի

Լոնտոնական դեղարան

Ա. ՄՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Անգլիացի քիմիագործք ի Զմիւռնիա

B. DIOGENIS & C°

—o—

Վ. ՏԻՕԺԵՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ

ՁՄՐԱՆ ԵՂԱՆԱԿԷՆ ՄՆԱՑԱԾ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԲԵՀԵԶԵԱՅ ԿՏՈՐՆԵՐՈՒ

ՍԿՍԵԱԼ 20/3 ՄԱՐՏԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 7/19 ԱՊՐԻԼ

Այս վերամնեայ Մեծ Վաճառահանդէսին հանուած բոլոր վաճառքները՝ մեր գնորդայ պիտի վաճառուին հին անփոփոխ գնոց վրայ ։

ՀԱՐԻՒՐԻՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ

ԻՐԱԿԱՆ ԶԵՂՉՈՎ ՄԸ

Տիկնայց, փոքր աղջկանց եւ տղայոց համար Քօսթիւմներն ու Մանթօները, տղայոց եւ փոքր աղջկանց համար պրտուեայ եւ յարդեայ փետոյրները, արանց, կանանց եւ տղայոց համար գուլպաները, հովանոցներն ու անձրեւանոցներն եւ այլ զանազան առարկաներ նմանապէս ի վաճառ հանուած են ։

Պատուարժան հասարակութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք բոլոր այն վաճառքներուն վրայ, որք իրենց նմանը չեղած աժանութեամբ յայտնի են ամենուն ։

Այս վաճառմունք պիտի ըլլան կանխիկ վճարելի մէճիտիյէն 33 ղրուշ հաշուով ։

Իզմիր, 17/29 Փետրվար 1884

գործակալութիւնք
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

QUEEN Թագուհին Ապահովական ընկերութիւնը կապահովէ կեանք, ցկեանս հասոյթ (rente viagère) և աղջկանց օժիտներ մատչելի և օգտակար պայմաններով:— Կապահովէ նաև հրդեհի դէմ շէնքեր, կահկարասիք, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ ևլն ևլն. թէ՛ Զմիւռնիոյ և թէ՛ շրջակայ գիւղերուն մէջ առաւելագոյն օգտակար պայմաններով: Նոյնպէս նաև փոքր Ասիոյ, Սուրիոյ, Քարամանիոյ Յունաստանի, Ռումանիոյ և Ռումէլիի գլխաւոր քաղաքաց, Միջերկրական, Յոնիական, Արշիպեղեան կղզեաց մէջ, թէ ուղղակի Կեդրոնէ և թէ իւր Փոխ Գործակալաց միջոցաւ, որք Զմիւռնիոյ Ընդհանուր Գործակալութենէ կախումն ունին:

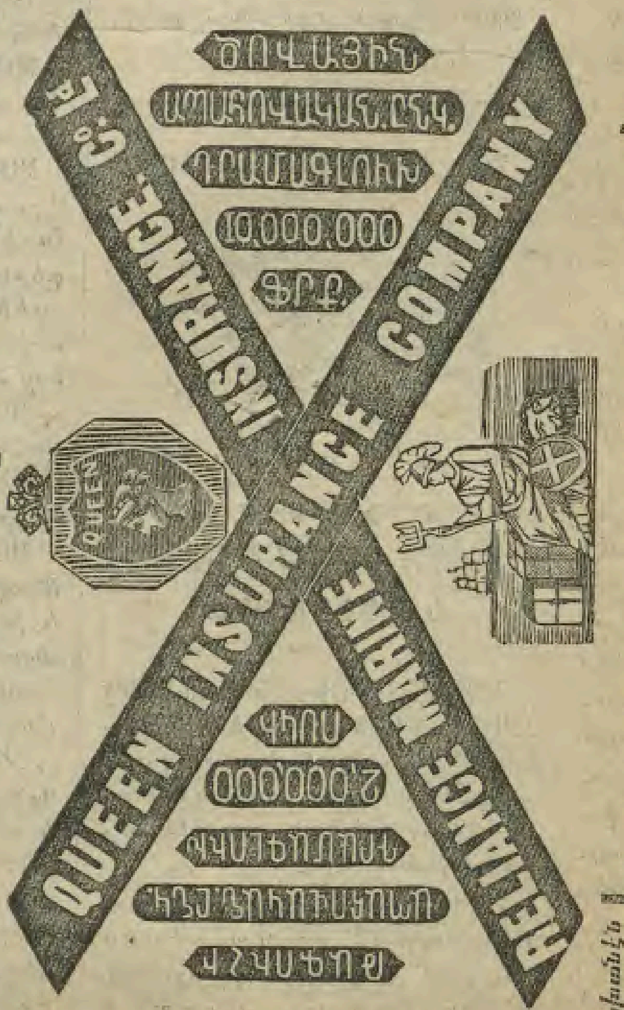

RELIANCE Վստահութիւն ծովային Ապահովական ընկերութիւնը կապահովէ շոգենաւներու յանձնուած Ապրանք և Սոտի՝ ծովային արկածներու և վտանգներու դէմ, թէ Զմիւռնիայէն ուրիշ տեղ ղրկուած առեն և թէ օտար նաւահանգիստներէն Զմիւռնիա փոխադրած առեն. նոյնպէս փոխադարձաբար Միջերկրական ծովու մէկ նաւահանգիստէն ուրիշ մը փոխադրուած ժամանակ:

Զմիւռնիոյ մէջ գիները խիստ չափաւոր են:

Կորուստները անմիջապէս կը վճարուին Զմիւռնիոյ կամ Անգղիոյ մէջ ապահովելոյն կամքին համեմատ:

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ Ֆրանկաց թաղ Քոլէնօբուլօյի Ֆէրխանէն թիւ 2 և 3
ՃԻՒՂ. Բէշախմաղճըլար պազր Սէֆէրեան խանի վերի յարկը թիւ 3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ
Ճօն Ա. Ա. Կուշ

Ապահովել ուզողները կրնան նաև դիմել Սէֆէրեան խանին քով Եսայեաններու մաղազան ուր կը գտնուի
ՓՈԽ ԳՈՐԾԱԿԱԼ
Յ. Կ. Հիւսեան

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել վերոյիշեալ խանին վերի յարկը թիւ 3 մասնաճիւղին
ՏՆՕՐԷՆ
Բիքէր Ռ. Կուշի

QUEEN Ընկերութիւնը իւր 2,000,000 Անգղիական ոսկոյ դրամագլխին հետ միասնեղ ունի նաև բաժնետարց ԱՆՍԱՀՄԱՆ երաշխաւորութիւնը, որով կատարեալ վստահութեան արժանի է:

Ընդ. Գործակալը ՃՕՆ Ա. Ա. ԿՈՒ լիազօր արտօնութիւն ունի ընկերութեանց դէմ եղած որ և է գանգատանց և խնդրանաց պատասխանել և եղած կորուստները ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ վճարել:

THE

LIVERPOOL & LONDON & GLOBE

INSURANCE COMPANY

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ և ԼՕՆՏՕՆ և ԿԼՕԲ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհիս մէջ գտնուած հրդեհի ապահովական ընկերութեանց
ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ

Դրամագլուխ ի պատրաստի 6,679,175 Սթր. ոսկի
1884 տարեկան հասոյթ 1,632,484 » »
Ընկերութիւնը հիմնուելէն ի վեր վճարած կորուստը
17,742,921

Անսահման պատասխանատուութեան բաժնեկիցներու

—o—

Այս ընկերութիւնը կապահովէ հրդեհի դէմ թէ՛ Իզմիրի և թէ՛ շրջակայից մէջ շէնքեր, կահկարասիներ, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ, գործարաններ ևն. Անգլիական ամենէ մեծ ապահովական ընկերութեանց պայմաններուն համեմատ:

Ընկերութիւնը կապահովէ նաև կեանք, աղջկանց օժիտ, ցկեանս եկամուտ, (rente viagère) ևն ևն

Ապահովելոց տրուած վերջին բաժնեգինք (շահու բաժանումով միասնեղ) 1 3/4 % եղան, տարեկան ապահովեալ գնոյն վրայ:

Գործակալք
[illegible]

Ֆրանկաց Թաղ, Անթուան տ'Անտրիայի Ֆէրխանէն
Ապահովիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Եօլ-Պէտէսթէն Փոխ Գործակալը Ս. Սպարթալեան եղբարց մաղազանոցը:

EUGÈNE DE FRANCONY
A BORDEAUX

—

ԷՕԺԷՆ ՏԸ ՖՐԱՆՔՕՆԻ
Ի ՊՕՐՏՕՕ

—

Վաճառատուն ընտիր Գինեգործներու

Սոյն վաճառատան գինետունքն հանրածանօթ են իրենց ընտրութեամբն ու ազնուութեամբ, գինոյ չափաւորութեամբն ու անխարդախութեամբ:

Իզմիրի մէջ սոյն վաճառատունն իւր ներկայացուցիչն ունի Յ. Գ. Վէմեան, Ֆրանկաց թաղ, Վիթէլի Նոր Փէրխանէն:

Կը ծախուին նաև Պորտոյի ամենաընտիր տեսակ գինիներ, Քիւրասօ Մարսալա, Վէրմութ, Շէրի, տեսակ տեսակ Շամբանեաներ ամէնքը խիստ չափաւոր գիներով:

Սէլանիկի ամենաընտիր Նէպօտօ գինի 1/4 մէճիտ օխան: Այս գինին մասնաւորապէս յանձնարարուած է քաղաքիս նշանաւոր բժիշկներուն կողմանէ, իբր խիստ սննդարար և ուժարար:

Գինի ուզողը կրնայ դիմել նաև առ Կ. Մրքէրեան, Ռուպէյէ Պէտէսթէն:

CHEMIN DE FER OTTOMAN D'AIDIN

ԱՅՏԸՆԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

—o—

1884, Մարտ 16էն սկսեալ, երթևեկութեանց ժամանակացոյց

ԻԶՄԻՐԷՆ ՍԱՐԱՅՔԷՕՅ		ՍԱՐԱՅՔԷՕՅԷՆ ԻԶՄԻՐ	
Կայարան	Ժամ	Կայարան	Ժամ
Բունթա	6. 40	Սարայքէօյ	7. 10
Գէմէր	6. 45	Օրթաքճի	7. 40
Բարատիսօ	7. —	Հօրսունլու	8. 5
Գազըմիր	7. 40	Գույուճագ	8. 25
Ճումա օվասը	7. 55	Նազլըլը	9. —
Տէվէլի քէօյ	8. 10	Աթչա	9. 20
Գաւաս	8. 25	Սուլթան Հիսար	9. 35
Թրիանտա	8. 40	Չիֆթէ Գ. . .	9. 50
Թորպալը	9. 10	Գէօշք	10. 5
Ճէլլատ	9. 30	Էօմիւրլիւ	10. 25
Գօզ փունար	9. 55	Այտըն	11. 10
Այասոլուք	10. 30	Գարափունար	11. 30
Ազիզիէ	11. 10	Հէյպէլի	11. 40
Պալաչըք	11. 40	Տէյիրմէնճիք	12. 10
Տէյիրմէնճիք	12. 10	Պալաչըք	12. 30
Հէյպէլի	12. 20	Ազիզիէ	1. —
Գարա փունար	12. 30	Այասոլուք	1. 40
Այտըն	1. 10	Գօզ փունար	2. 20
Էօմիւրլիւ	1. 30	Ճէլլատ	2. 40
Գէօշք	1. 45	Թորպալը	3. —
Չիֆթէ Գ. . .	2. —	Թրիանտա	3. 20
Սուլթան Հիսար	2. 15	Գաւաս	3. 40
Աթչա . . .	2. 30	Տէվէլի քէօյ	4. —
Նազլըլը	2. 50	Ճումա օվասը	4. 20
Գույուճագ	3. 15	Գազըմիր	4. 35
Հօրսունլու	3. 40	Բարատիսօ	4. 55
Օրթաքճի	4. 5	Գէմէր	5. 5
Սարայքէօյ	4. 40	Բունթա	5. 10

ՊՈՒՃԱ ԵՒ ՍԷՏԻՔԷՕՅ

ՅԱՏՈՒԿ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

Գարնան եղանակին համար

Սկսեալ Կիրակի 16 Մարտ 1884

ԲՈՒՆԹԱՅԷՆ ՍԷՏԻՔԷՕՅ

Հասարակ օրեր			Չորեքշաբթի միայն				
Կայարան,	Ժամ (Կ. Ա.)		Կայարան,	Ժամ (Կ. Ե.)			
Բունթա	6. 40	9. —	Բունթա	12. 15	3. —	5. —	6. 50
Գէմէր	6. 45	9. 5	Գէմէր	12. 20	3. 5	5. 5	6. 55
Բարատիսօ	7. —	9. 20	Բարատ.	12. 35	3. 20	5. 20	7. 10
Պուճա	8. 25	9. 25	Պուճա.	12. 40	3. 30	5 30	7. 15
Գազըմիր	7. 40	9. 45	Գազըմ.	— —	3. 50	5. 50	— —
Սէյտի քէօյ	7. 50	9. 50	Սէյտի քէօյ	—	3. 55	5. 55	— —

ՍԷՏԻՔԷՕՅԷՆ ԲՈՒՆԹԱ

Հասարակ օրեր				Չորեքշաբթի միայն			
Կայարան,	Ժամ (Կ. Ա.)			Կայարան,	Ժամ (Կ. Ե.)		
Սէյտիքէօյ	— —	8.	9. 50	Սէյտի քէօյ	— —	6. —	— —
Գազըմիր	— —	— —	— —	Գազըմիր	— —	— —	— —
Պուճա	7. —	8. 25	— —	Պուճա	2. 30	6. 15	7. 20
Բարատիսօ	7. 5	8. 30	10. 10	Բարատիսօ	2. 35	6. 20	7. 25
Գէմէր	7. 15	8. 40	10. 20	Գէմէր	2. 45	6. 30	7. 35
Բունթա	7. 20	8. 45	10. 25	Բունթա	2. 50	6. 35	7. 40

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

	ԲՈՒՆԹԱ	ԳԷՄԷՐ	ԲԱՐԱՏԻՍՕ	ՊՈՒՃԱ	ԳԱԶԸՄԻՐ	ՍԷՅՏԻՔԷՕՅ
ԵՐԹԱԼ	6. 40,	6. 45,	7. —,	8. 25,	7. 40,	7. 50,
	9. —,	9. 5,	9. 20,	9. 25,	9. 45,	9. 50,
	10. 45,	10. 50,	11. —,	11. 10,	11. 30,	11. 35,
	2. 30,	2. 35,	2. 45,	2. 55,	3. 15,	3. 20,
	4. 5,	4. 10,	4. 20,	4. 25,	4. 45,	4. 50,
	6. 30,	6. 35,	6. 45,	6. 55,	—. —,	—. —,

	ՍԷՅՏԻՔԷՕՅ	ԳԱԶԸՄԻՐ	ՊՈՒՃԱ	ԲԱՐԱՏԻՍՕ	ԳԷՄԷՐ	ԲՈՒՆԹԱ
ԴԱՌՆԱԼ	—. —,	—. —,	7. —,	7. 5,	7 15,	7. 20,
	8. —,	—. —,	8. 25,	8. 30,	8. 40,	8. 45,
	—. —,	—. —,	9. 40,	—. —,	9 55,	10. —,
	9. 50,	—. —,	—. —,	10. 10,	10. 20,	10. 25,
	11. 45,	—. —,	12. —,	12. 5,	12. 15,	12. 20,
	3. 25,	—. —,	3. 40,	3. 45,	3. 55,	4. —,
	5. —,	—. —,	5. 30,	5. 35.	5. 45,	5. 50,
	—. —,	—. —,	7. 10,	7. 15,	7. 25,	7. 30,

Ծանօթութիւն:— Երեքէն մինչև 12 տարեկան տղայք կէս գին կը վճարեն: Առաջին կարգի ճանբորդներն իրաւունք ունին իրենց հետ կրել մինչև 40 ջաշ բեռ, իսկ 25 քաշ՝ երրորդ կարգի ճանբորդք:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Եօտէմիշի համար ճանբորդները կրնան ձի վարձել Ջաթալի մէջ, Եփեսոսի համար՝ Այասոլուքի մէջ, Գոշ Ատայի համար՝ Ազիզիէի և Այասոլուքի մէջ: Յատուկ կառախումբ կը վարձուի, չափաւոր գնով:

Հաճոյից համար Գազըմիրի կայարանէն անդին յատուկ կառախումբ կը հանուի պարզ տոմսակի գնով, եթէ ճանբորդք տասներկուքէն պակաս չըլլան, կայարանի գլխաւորին օր մ'առաջ խնդրագիր ներկայելու պայմանաւ:

Իզմիր (Բունթա) — Է. ԲԸՐՍԷՐ
16 Մարտ 1884 — Տնօրէն Ընդհանուր